

insani şeyler

Dünya Edebiyatı
Roman

karine tuil



Çeviren: İştan Tuil Sekercigil

Karine Tuil, 1972' de Paris'te doğdu. Şirketler hukuku ve iletişim hukuku alanında lisans yaptı. Birçok dile çevrilmiş on iki romanın yazarıdır. Yvan Attal tarafından sinemaya uyarlanan on birinci romanı *İnsani Şeyler*, Venedik Film Festivali ve Amerikan Deauville Film Festivali'ne seçildi. Karine Tuil, 9 Eylül 2021'de Venedik'te *İnsani Şeyler*'in İtalyanca yayınlanması vesilesiyle Kinéo Sanat ve Edebiyat Ödülü'nü aldı. Roman ayrıca 2019 Interallié Ödülü'nü ve 2019 Liselilerin Goncourt Ödülü'nü kazandı.

İNSANİ ŞEYLER

Orijinal adı: Les choses humaines

© Karine Tuil ve Editions Gallimard, Paris, 2019

Yazan: Karine Tuil

Fransızca aslından çeviren: Işitan Tual Şekercigil

Yayına hazırlayan: Işıl Özgüner

Türkçe yayın hakları: © 2024 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Haziran 2024 / ISBN 978-625-6666-60-3

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı ve sayfa uygulama: Gökçen Yanlı

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

İnsani Şeyler

Karine Tuil

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Çeviren: Işıtan Tual Şekercigil

 Doğan
Kitap

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Babama ithafen

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Neye bakmıştın? Yarı otomatik mi? Pompalı tüfek? Bak bu Beretta 92. Kullanımı kolay. Glock 17 de alabilirsin. Dördüncü nesil. Ergonomik kabzasıyla 9 milimetre. Tam kavrama sağlıyor. İyiye oturtmak lazım ele. Başparmak şuraya geliyor, tetiğe de işaretparmağının ucuyla basıyorsun. Aman ha, dikkat. Silah daima kol hizasında olmalı. Kolları gerip ateşliyorsun. Ateş etmeden önce sürprize hazır olmak lazım. Geriye bir tek şarjörü doldurmak kalıyor, o da halledildi mi dikiyorsun gözünü hedefe, denk getirdiğinde de basıyorsun tetiğe, direkt çıkıyor. Al bak, denemek ister misin? Şuradaki koca iti görüyor musun? Hadisene, gebert onu.

Kırılma Noktası

“İnsanın hakikatini bulmaya çalışanın önce onun acısıyla sarmalanması gerekir.”

Georges BERNANOS, *La Joie*

Birden aşırı tutuşup patlama, kati bir yanma hissi... Seksten bahsediyoruz tabii. Aldatmacanın sonu. Claire Farel, annesinin bir kongre vesilesiyle tanıştığı tıp profesörüne hissettiği bastırılmaz çekimin, ailenin dağılmasına yol açtığını gördüğünde anlamıştı bunu. Daha dokuz yaşındayken. Kariyeri boyunca, kamuya mal olmuş kişilerin işlerini, ünlerini, ailelerini –istikrarın sayısız yılların emeği ve evliliği sürdüren taviz-yalan-vaat üçlemesi pahasına kazanıldığı toplumsal yapılar–, yani bir hayat inşa etmek için elde ettikleri her şeyi birkaç saniyede kaybettiklerini gördüğünde anlamıştı. Siyasi sınıfa mensup olup en gelecek vaat eden vekillerin sürekli, hatta kimi zaman tek seferlik, sırf kısacık bir macera uğruna, sırf fantezi yaşamak için kendi saygınlıklarına leke sürdüğünü görmüştü; cinsel arzunun zaruri ihtiyaçları vardı: Her şey hemen şimdi olsun. Claire de Birleşik Devletler tarihindeki en büyük skandallardan birinin ortasında bulabilirdi kendini. O dönem yirmi üç yaşındaydı ve Beyaz Saray’da –Başkan Bill Clinton’ın kariyerini sarsmakla ünlenecek olan– Monica Lewinsky ile aynı zamanda staj yapıyordu, ama başkanın şefkatle “yumurcak” lakabını taktığı şehvetli esmerin yerini alamamasının nedeni, oval ofiste o dönem yürürlükte olan güzellik ölçütlerine uymamasıydı sadece. Örülmüş sarı saçları vardı. Orta boy-luydu. Biraz zayıfçaydı. Her daim erkeksi ceket-pantolon giyinen biriydi – tipi değildi onun.

Başkan, Brentwood ve Beverly Hills’in zengin mahallelerinde yetişmiş küçük Musevi prensesi, yırtıcı hayvan gülüşlü etli but-

lu esmer Monica'yı seçmek yerine onu, hayatı yalnızca kitaplarla keşfetmeyi seven akıllı ve tez canlı Fransız asıllı Amerikalıyı seçmiş olsaydı ne olurdu diye düşünüyordu sık sık. Nüfuzlu olmanın çekim kuvvetine kapılır giderdi. Tıpkı yüksek sosyeteye yeni giren genç bir kız gibi âşık olurdu ve Senatör Kenneth Starr tarafından topluma sunulurdu. Dünyanın her şehrinde akşam yemeklerini süsleyecek olan o aynı hikâyeyi tekrarlamaya, genelgeçer bir ahlak dersi vererek öfke ve uyuşukluğun etkisi altındaki bir halkın nevroitik içgüdülerini kışkırtacak ve Amerikan hükümetinin şakşakçılarını sarsacak dört yüz yetmiş beş sayfalık bir raporu durmadan tekrar etmeye zorlanırdı; ama hiçbir zaman da bundan on yıl sonra hatıratının yayımlanması vesilesiyle verilen bir akşam yemeği sırasında Bill Clinton'a rastlayıp ona bodoslama, "Bay Clinton, niçin kamuya açık bir şekilde bu utanç verici tövbe eyleminde bulundunuz ve özel hayatı daraduman olan Monica Lewinsky'ye en ufak merhamet göstermeyip nikâhlı karınızı ve kızınızı kolladınız?" diye soran saygıdeğer bir entelektüele dönüşmezdi şüphesiz. Clinton soruyu elinin tersiyle savuşturmuş, mahsus kayıtsız bir ses tonuyla da şöyle yanıtlamıştı: "Siz de kimsiniz?" Onu hatırlamıyordu, ki her şey bir yana, hatırlamaması gayet doğaldı da. Tanışmaları neredeyse yirmi yıl öncesine dayanıyordu ve Clinton, ön-Rafaellocuların fırçasından çıkmış gibi kızıla çalan sarı saçıyla uzaktan kolayca seçilebilen Claire'le Beyaz Saray'ın koridorlarında karşılaştığında hiç konuşmamıştı – *öpmek istemediği sürece bir başkanın stajyerle konuşması için hiçbir sebep yoktu.*

Yirmi bir yıl önce, 1995 senesinde, örnek bir okul dosyası ve bir sürü referans sayesinde Beyaz Saray'ın kapısından giren üç kişiydiler. İlki Monica Lewinsky'di. Yirmi beş yaşındayken, sadece oral seks becerisi olan ve purunun yanında aksesuar olarak verilen erotik bir oyuncak gibi uluslararası medya galaksisine fırlatılan bir göktaşı olarak kalacaktı. İkincisi, içlerinde en genci

olan, ailesi Hindistan-Pakistan kökenli Huma Abedin'di. Müslüman Azınlık İşleri Enstitüsü'nü kurmuş, Hillary Clinton'ın hizmetine verilen ofise atanmış ve on yıl içinde de onun en yakın ortağı olmuştu. First Lady, korumasındaki kız ile demokrat vekil Anthony Weiner'ın düğününde şu duygu yüklü sözleri dile getirmişti: "İkinci bir kızım olsaydı bu Huma olurdu." Bir yıl sonra, genç damat çıplak gövdesi ve külotun içine tam oturan ve şişkinliğini hiç de saklamayan cinsel organıyla müstehcen fotoğraflarını yanlışlıkla Twitter'da paylaştığında da Huma'yı desteklemişti. Güvenilmez koca, New York belediye başkanlığı yarışında Demokrat Parti adaylığına koşarken, bu kez de reşit olmayan birine erotik mesajlar gönderip tekrar aynı şeyle suçlandığında Hillary Clinton yine oradaydı. Oysa Weiner en umut vaat eden genç politikacılardan! Siyasi toksikliğini öne sürerek Huma Abedin'in görevden alınmasını isteyenlerin uyarılarına rağmen, ABD başkanlık seçimlerinde Demokrat Parti adayı olan Hillary Clinton genç kadını yine yanında tutmuştu. Aldatılmış Fakat Saygıdeğer Kadınlar Kulübü'ne hoş geldiniz, Amerikalı *poker face*'in başrahibeleri; gülümseyin, çekiyoruz.

Hırslı stajyer üçlüsünden bugüne kadar yalnızca biri kurtulmuştu. Claire Davis-Farel'di bu. Harvard hukuk profesörü Dan Davis ile İngilizce-Fransızca çeviri yapan tercüman Marie Coulier'nin kızları. Aile mitolojisine göre, ebeveyni Sorbonne önünde karşılaşmış, birkaç aylık mesafeli ilişkinin ardından da ABD'de, Washington'ın banliyösünde evlenip sessiz sakin ve monoton bir hayat sürdürmüşlerdi. Marie kızına bakmak ve hep olmaktan korktuğu kişiye, tek takıntısı doğum kontrol hapını almayı unutmamak olan bir ev kadınına dönüşmek üzere tüm özgürlük hayallerinden vazgeçmişti. Anneliğini kendine yabancılaşarak geçirmişti; anne olmak için yaratılmamıştı. Annelik içgüdüsünün ortaya çıkışını tatmamıştı, hatta doğumda ciddi bir depresyona girmişti ve kocası ona birkaç çeviri işi bulmasaydı

hayatını antidepresan kullanarak geçirirdi. Sahte bir gülümseme takınmaya ve herkese hayatının *olağanüstü* olduğunu beyan etmeye, *mutlu* bir anne ve eş olduğunu göstermeye devam ederdi. Ta ki Friendship Heights'taki küçük kulübelerinin bodrum katında kendini astığı güne dek. Bunun yerine yavaş yavaş işe dönmüştü ve kızının doğumunun üzerinden dokuz sene geçtikten sonra, Paris'teki bir kongrede mütercimliğini yaptığı bir İngiliz hekime âşık olmuştu. Bu yabancıyla Londra'ya yerleşme hayallerine kapılarak kocasını ve kızını neredeyse bir gecede terk etmişti. Ancak sekiz ay sonra, kızını iki defadan fazla görmediği bir dönemde, adam onu "birlikte yaşaması zor ve histerik" olduğu gerekçesiyle kapının önüne koymuştu – hikâyenin sonu. Sonraki otuz yılı bu "yoldan çıkma" dediği şeyi haklı çıkarmakla geçmişti. "Narsist bir sapığın" eline düştüğünü söylüyordu. Gerçek ise daha sıradan ve daha az romantikti: Uzun sürmeyen bir cinsel tutku yaşamıştı.

Claire, babası mahvedici bir kanserden ölene değin, ABD, Cambridge'de onunla birlikte yaşamıştı. On üç yaşındaydı. Daha sonra annesiyle birlikte Fransa'ya, annesinin Grenoble civarında oturduğu küçük dağ kasabasına dönmüştü. Marie Fransız yayınevlerinde yarı zamanlı çalışıyordu ve "kaybedilen zamanı yakalamayı ve hatasını telafi etmeyi" umarak tuhaftır ki kendini kızının eğitime adanmıştı. Kızına birkaç dil öğretmiş, edebiyat ve felsefe eğitimi vermişti. Annesi olmasaydı kim derdi ki Claire ünlü bir deneme yazarı olacak, altı kitap yazacak ve bu kitapların üçüncüsü olan, otuz dört yaşında kaleme aldığı *Kadınların Gücü* edebi bir başarı elde edecek. Claire, Normale sup'teki¹ eğitiminin ardından, New York'taki Columbia Üniversitesi'nin felsefe bölümüne girmişti. Orada, babasının Beyaz Saray'daki bu staja başlamasına yardımcı olan eski çevresiyle tekrar bağlantıya geçmişti. O dönem Washington'da ortak arkadaşların organize ettiği

1. École Normale Supérieure. (ç.n.)

bir akşam yemeği vesilesiyle sonradan kocası olacak ünlü siyasi gazeteci Jean Farel'le tanışmıştı. Yirmi yedi yaş büyük olan bu radyo-televizyon starı daha yeni boşanmıştı ve medyatik ününün zirvesindeydi. Sunucusu ve yapımcısı olduğu büyük siyasi yayınına ek olarak, radyoda 08.00-08.20 arası her sabah altı milyon dinleyicisi olan bir röportaj yayını da yapıyordu. Claire birkaç ay sonra Amerikan idaresindeki kariyerden vazgeçti. Fransa'ya döndü ve onunla evlendi. Bir zamanların hırslı genç kadını için karşı konulmaz bir karizması olan Farel, bir de çok hazır cevaptı ve siyasetçi konukları şöyle diyordu: "Farel sizinle röportaj yaparken yırtıcı bir kuşun pençesine düşmüş yavru kuşa dönersiniz." Farel, Claire'i bu genç yaşında ve çevresi olmadan asla giremeyeceği sosyal ve entelektüel bir ortama sokmuştu. Onun hem kocası hem hocası hem de en sadık destekçisiydi. Aralarındaki yaş farkından ileri gelen bu türden bir korumacı güç, onu uzun süre boyun eğme konumuna sokmuştu, ancak artık kırk üç yaşındayken hayatını kendi kurallarına göre sürdürmeye karar vermişti. Zorlukları aşarak, dünyanın en iyi iki arkadaşı olduklarını söyleyerek, -ki bu da artık seks yapmadıklarını gizlemenin kibar yoluydu- şahsi menfaatlerini kurulu düzenlerine göre şekillendirmek için orta yolu bulmayı seçen yıllanmış çiftlerdeki o fikir birliğini ve dostane saygıyı sürdürmeyi yirmi sene başarmışlardı. Baş başayken ya da Georges-Mandel Caddesi'ndeki geniş dairelerinde sık sık verdikleri akşam yemekleri sırasında saatlerce felsefe ve siyaset konuşurlardı. Ancak onları birbirine bağlayan en sağlam şey oğulları Alexandre'dı. Yirmi bir yaşındaydı, École polytechnique'de eğitim gördükten sonra California'daki Stanford Üniversitesi'nin güz dönemine başlamıştı. Claire, onun yokluğunda, 2015 Ekim ayının başında kocasından birden ayrılmıştı: "Birisikle tanıştım."

Seks ve karmaşanın cazibesi, seks ve onun vahşi, despot, kontrol edilemeyen dürtüsü karşısında diğerleri gibi Claire de aile,

duygusal istikrar, stabil bir hayat, yani sabırla inşa ettiği ne varsa hepsini neredeyse çılginca bir hevesle yakıp yıkarak karşı koymadığı bir dürtüyle bunlara teslim olmuştu. Yaşıtı bir adam için. Adam Wizman. Üç yıldır Seine-Saint-Denis'nin sessiz sakin bir kasabası olan Pavillons-sous-Bois'da karısı ve biri on üç, diğeri on sekiz yaşındaki Noa ve Mila isimli iki kızıyla yaşayan, aynı bölgedeki bir Musevi okulunda çalışan Fransızca öğretmeni idi. Claire'i son sınıf öğrencileriyle tanışmaya davet etmişti ve lisenin konferans salonlarından birinde yürüttüğü söyleşinin ardından şehir merkezinde bir kafede birer kadeh bir şey içmeye gitmişlerdi. Aralarındaki sohbet, karşılıklı arzuyu gizlediği sanılan nazik, yapmacık dostlukla sınırlıydı fakat her şey gün gibi ortadaydı. Herkes yerine oturmuştu, toplumsal açıdan uygun düşen buydu. Ama yine de kimsenin olmadığı bistroda masaya oturduklarında zaten biliyorlardı. Birbirlerini tekrar görecekler, sevişecekler, tuzağa düşeceklerdi. Çağırılan taksinin şoförü ortada görünmediğinden, Adam fıstık yeşili eski püskü Golf'üyle evine kadar eşlik ettiği Claire'e onu tekrar görmek istediğini söylemişti. İşte mesafeli yaşanan yasak aşkın birkaç ayı böyleydi (ayda bir ya da iki defa buluşuyorlardı, bunlar öyle yoğun buluşmalardı ki her seferinde "birbirlerini buldukları" sanrısını güçlendiriyordu). École normale supérieure'de *politik bireyselliğin varlıkbilimsel temeli* ya da *kurgunun nesnel duyarlıkları* gibi çeşitli felsefe dersleri veren dik kafalı entelektüel kadın, artık tek meşgalesi erotik mesajlar yazmak olan, kafasında aynı aldaticı düşleri kuran tutkulu bir âşığa dönmüş ve asıl ilginç varlıkbilimsel soruyu yanıtlamak üzere tavsiyeler aramaya başlamıştı: *Kırkında hayata sıfırdan başlanabilir mi?* Aklının sesine uymuştu: Çalış ve özel hayatını bir kenara bırak. Tutku güzel, tamam da, yirmi yaşındayken güzel. Ama kırkında olacak iş mi? Yirmi bir yaşında oğlun, göz önünde yaptığın bir işin, *tatmin edici* bir hayatın var senin. *Dolu dolu* bir hayat. Seni özgür bırakan ve Jean-Paul Sartre ile Simone de Beauvoir'ın ara-

larındaki ilişki gibi –kaçınılmaz sevgililer, önemsiz sevgililer, sabit bir hayat arkadaşı ve dünyevi tecrübelerini besleyecek cinsel maceralar– zımnen anlaşma yaptığın bir adamla evlisin. Yine de bu özgürlüğe bugüne değin hiç sahip olmadın. Sadakatten dolayı değil hayır, katı ahlaki kurallardan hiç hoşlanmadın ki. Dingen hayata olan doğal eğiliminden dolayı. Hayatını kusursuz bir düzen ve diplomasıyla kurdun. Ait olduğun yeri bulmak için bir erkekten daha çok zorluk çektin ama sonunda istediğin hayata sahip oldun ve bunu hak ettiğini biliyorsun. Kendini kurban saymayacağına ve kurban olmayacağına karar verdin bir kere. Kocan genelde ortalıkta olmuyor ve olduğunda da etrafında gitgide daha genç kadınlar döndüğünü görüyorsun, ama biliyorsun ki o sana ait. Medyaya verdiği her demeçte özgürlüğünü dile getiren kadın, kapalı kapılar ardında şu türden toplumsal buyruklara boyun eğiyordu: Elindekini değerini bil. Kendini yozlaştırıcı ilişkiye, cinsel arzuya, aşk illüzyonuna, insanı kendine yabancılaştıran, zayıflatan hiçbir şeye kaptırma. Kaybetmene neden olacak şeylere de. Vazgeç. Görünmez iplerle bağlı olan, ortak alışkanlıkları ve bu alışkanlıkların yarattığı güvende olma duygusuyla kuşatılan Claire, hayatının sonbaharındaki bir adamı terk etme suçluluğu altında ezilirken, boşanma süreci başlatmak konusunda uzunca bir süre tereddüt etmişti. Bilinmezlik korkusu, şahsi ahlakı, biraz da konformizm. Kocasıyla birlikte, medyatik camianın hayalini kurduğu “güçlü çift” imajı çiziyordu. Evliliklerinin evrildiği bu kalıcı güç dengesinde kimin kime hükmettiğini söylemek pek güçtü. Boşanmaları durumunda, arkadaşları, profesyonel çevreleri daha nüfuzlu olan Jean’ı tutacaktı. O ise yalnız kalıp dışlanacaktı. Basında kitaplarına ayrılan sayfalar azalıp daha az övülecekti. Jean dolaylı yoldan baskı uygulayacaktı, telefonla aramasına bile gerek kalmayacaktı. Sosyal medyası kendiliğinden buna hizmet edecekti. Claire medyatik gücün yarattığı çekiciliği, nezaketin yol açtığı mutlak kudret riskini ve bazılarının –en

hassas olanlar da değil sadece– buna direnemediğini biliyordu. Ve tam da öyle olmuştu. Evet ama Claire de beş yıl önce bir hastalık geçirmişti, hastalığına meme kanseri teşhisi konmuştu. Kanserini yendiğini öğrendiğinde, yalnızca ölümlü olduğunu bilmenin mümkün kılacağı şekilde hayatı doyasıya yaşamaya karar vermişti. Hayat sınavyıla dönüşmek. Klasik, beklendik, ama gerçek de. Peki vazgeçmek? Şimdilik vazgeçmek yok.

“Senin yaşında ve durumunda bir kadın” (buradan *hastalığın savunmasız yaptığı bir kadın* anlamı çıkarmak lazımdı) kendini tehlikeye atmamalı. Özetle annesinin ona tekrar edip durduğu bir şeydi bu. Toplumun iç karartıcı bir hükümlerle doğruladığı, edebiyatın bile aşk tutkusuyla yenilip tükenen, hatta kimi zaman intihara sürüklenen mutsuz evli kadınları klasik kahramanlar mertebesine yerleştirerek tasdiklediği, yani toplumsal yaşamın ona şiddetle hatırlattığı şey buydu. Ama düzene uymayan metinlerle kendini yaratmış, özerkliği ve özgürlüğü tüm hayatının yatırımı, hatta işinin özü olan onun gibi bir kadın, ölümle burun buruna gelmiş bir kadın, yaşaması gerektiğine ve sevmekten vazgeçmekten daha büyük bir felaket olmayacağına onu ikna etmeye çalışıyordu. Böylece bir sabah bavullarını hazırlamış ve üstünde dağ manzarası olan ve dağın sırt kısmına bir an önce gitmesi gerektiğini, bitirmek ve acilen sonuçlandırmak istediğini belirten basmakalıp sözler karaladığı bir kartpostalı salondaki masanın üzerine bıraktıktan sonra çıkıp gitmişti. Sırtından vurmak. Canavarı uyutmadan öldürmek. Hızlı ve can yakıcıydı. İnsan böyle katledilirdi işte: *Her şey bitti*.

Claire ve Jean Farel beğenildikleri kadar toplumun öfke şimşeklerini de çeken ünlü bir çift. Jean büyük bir televizyon kanalında milyonların izlediği siyasi bir tartışma programının sunucusu, eşi Claire de çok okunan ve tartışılan feminist bir yazar. Oğulları Alexandre ise prestijli bir Amerikan üniversitesinde başarılı, dikkat çeken öğrenci. Onlar için her şey yolunda gidiyor. Ancak bir tecavüz suçlaması, görünürde mükemmel olan aileyi sarsacak, kendilerini, toplumsal nüfuzu ve baskıyı, bireysel mutluluğu sorgulamalarına yol açacaktır.

Fransız yazar Karine Tuil *İnsani Şeyler*'de çağdaş dünyayı sorgularken yargı mekanizmasının acımasızlığını gözler önüne serip yerle bir ediyor ve okuru hem davalı hem davacı hem de jüri koltuğuna oturarak kendi korkularıyla yüzleştiriyor. Çünkü bir gün herkes kendini bu sarmalın içinde bulabilir: "Sayın başkan, sayın jüri üyeleri, bu dava bize herkesin bir gün kendini yanlış tarafta bulabileceğini öğretmiştir. Her şeyi kaybetmek çok kolay. Sizin başınıza gelmez mi sanıyorsunuz? Yanlıyorsunuz."

